tün dünyada hâkim olduğunu ancak her millet ve bölgenin aynı derecede bu karanlığa mâruz kalmayacağını belirtir. Yazara göre Batı dünyası ve milletleri Doğu'dan çok daha fazla zulmet ve bozulma içinde bulunmaktadır. Eser Türkçe'ye önce İngilizce tercümesinden *Modern Dünyanın Bunalımı* (İstanbul 1979) adıyla Nabi Avcı, daha sonra Fransızca aslından Mahmut Kanık tarafından yine aynı adla (İstanbul 1986) tercüme edilmiştir. **4.** *Le Symbolisme de la Croix* (1931). Şeyhi Abdurrahman İllîş el-Kebîr'e ithaf ettiği bu eser uzun bir olgunlaşma devresinin mahsulüdür. Her ne kadar adı dolayısıyla sadece Hıristiyanlık'la ilgili gibi görünüyorsa da bütün tasavvuf doktrinlerine atıflar yapılmış, vahdet-i vücûd, merâtib-i vücûd, cihâd-ı ekber ve asgar gibi İslâm tasavvufunun konuları yeni bir üslûpla incelenmiştir. **5.** *Les États multiples de l'Être* (1932). Merâtib-i vücûd ve vahdet-i vücûd ile ilgili konuları ele aldığı bu kitabında üniversal metafizik mefhumların bir sentezini sergiler. **6.** *Aperçus sur l'Initiation* (1946). Eserde teorik mârifet sahasından tasavvufî tahkik ve tahakkuk sahasına geçmek için gerekli olan vasıta ve şartlar incelenir. Seyrü sülûk, tasavvufun mahiyeti ve hususiyetleri, tasavvufî tariklerde konu edilen teknik meseleler ve tasavvufî tarik ile mistik tarik arasındaki farklar yeri geldikçe açıklanır. Bu eserinde bütün, tasavvuf doktrinleri, ekollerinin esasları ve müşterek noktaları bakımından en geniş planda işlenmiştir.

Diğer eserleri şunlardır: *Le Théosophisme, Histoire d'une Pseudo-religion* (1921); *L'Erreur Spirite* (1923); *L'Homme et Son Devenir selon le Vêdânta* (1925); *L'Ésotérisme de Dante* (1925); *La Métaphysique Orientale* (1939); *Le Roi du Monde* (1927); *Saint Bernard* (1929); *Autorité spirituel et Pouvoir temporel* (1929); *Le Règne de la Quantité et les Signes des Temps* (1945); *Les Principes du Calcul infinitésimal* (1946); *La Grande Triade* (1946).

Makalelerinden derlenen aşağıdaki eserler ölümünden sonra yayımlanmıştır: *Initiation et Réalisation spirituelle* (1952); *Aperçus sur l'Ésotérisme chrétien* (1954); *Symboles fondamentaux de la Science sacrée* (1962); *Études sur la Franc-Maçonnerie et le Compagnonnage* (1965); *Études sur l'Hinduisme* (1967); *Formes traditionnelles et Cycles cosmiques* (1970); *Comptes Rendus* (1973); *Aperçus sur l'Ésotérisme islamique et le Taoisme* (1973); *Mélanges* (1976).

BİBLİYOGRAFYA :

Paul Sérant, *René Guénon*, Paris 1953, s. 7-26; Abdülhalîm Mahmûd, *el-Feylesûfü'l-Müslim Rînû Cînû ve ʿAbdülvâhid Yaḥyâ*, Kahire 1954; a.mlf., *el-Medresetü'ş-Şâẕeliyye ve imâmühâ Ebü'l-Ḥasan eş-Şâẕelî*, Kahire, ts., s. 229-341; Paul Chacornac, *La Vie Simple de René Guénon, Editions Traditionnelles*, Paris 1958; Jean Robin, *René Guénon, Témoin de la Tradition* (nşr. Guy Trédaniel), Paris 1978, s. 9, 10, 18, 37, 70, 73, 138, 182, 188, 231; Michel Valsan, *L'Islam et la Fonction de René Guénon*, Paris 1984, s. 39; "L'Homme et Son Message, René Guénon", *Planète* [özel sayı], Paris 1970, s. 7-35; R. Guénon, "Tevhid" (trc. Mustafa Tahralı), *Kubbealtı Akademi Mecmûası*, VIII/4, İstanbul 1979; a.mlf., "Seyfu'l-İslâm" (trc. Mustafa Tahralı), *a.e.*, IX/1 (1980); a.mlf., "Nefsini Bil" (trc. Mustafa Tahralı), *a.e.*, X/3 (1981); a.mlf., "İslâm Tasavvufu" (trc. Mustafa Tahralı), *a.e.*, XIV/1 (1985); a.mlf., "Doğu Metafiziği" (trc. Mustafa Tahralı), *MÜİFD*, sy. 3 (1985), s. 103-122; Mustafa Tahralı, "Fransız Müslüman Abdülvâhid Yahyâ (René Guénon)'nın Eserinde Tasavvuf ve Mistisizm Farkı", *Kubbealtı Akademi Mecmûası*, X/4 (1981), s. 21-36; a.mlf., "Batı'daki İhtidâ Hâdiselerinde Tasavvufun Rolü", *Uluslararası Birinci İslâm Araştırmaları Sempozyumu*, İzmir 1985, s. 141-162.

 MUSTAFA TAHRALI

ABDÜLVÂHİD b. ZEYD
(عبدالواحد بن زيد)
(ö. 177/793)

İlk devir sûfîlerinden.

"Şeyhü'l-ubbâd" ve "şeyhü's-sûfiyye" unvanlarıyla da anılır. Zühdle ilgili menkıbeleriyle meşhurdur. Hasan-ı Basrî ile görüştüğü ve talebesi olduğu rivayet edilir. Attâr, Abdülvâhid'i Yûsuf b. Hüseyin er-Râzî (ö. 304/916) ile çağdaş gösterip onun meclisinde tövbe ettiğini bildirirse de bu doğru değildir.

Abdülvâhid, Basra'daki "ağlayan zâhidler"dendir (bk. BEKKÂÎN). Kaynaklarda, Mâlik b. Dînâr'ın vaazını dinlerken yüksek sesle ağlaması yüzünden yanındakilerin vaazı takip edemedikleri, ağlarken kendinden geçtiği, meclisinde bulunanların da aynı şekilde vecde geldikleri, hatta vecdden ölenler olduğu bildirilmektedir. Vezzân, onun bütün Basralılar'a yetecek kadar hüzne sahip olduğunu söyler. Sürekli olarak sevgi ve aşktan bahsettiği, sevgi üzerinde fazla duran bir zümreyle beraber olduğu, çevresinde bu anlayışta bir cemaatin oluştuğu ve Râbia el-Adeviyye'ye evlenme teklifinde bulunduğu rivayet edilmektedir. O, "En üstün derece muhabbettir" der; ancak rızanın bundan da üstün olduğunu ifade eder. İbn Teymiyye, Abdülvâhid'in peygamberlerden birine atfen, "Allah bana, ben de Allah'a âşıkım" dediğini - ki bu söz umumiyetle Ebü'l-Hüseyin en-Nûrî'ye nisbet edilir - ve ilk sûfî zâviyesinin onun müridlerinden biri tarafından kurulduğunu söyler.

Aleviyye ve Kümmeliyye tarikatlarının silsilelerinde adı geçen Abdülvâhid'in, başta Yâfiî'nin *Ravżü'r-reyâḥîn*'i olmak üzere, menâkıbnâmelerde ve sûfî tabakat kitaplarında birçok söz ve menkıbeleri yer almaktadır. **Kesb*** konusunda Mu'tezile'nin görüşüne meyletmesi ve yine bu istikamette, "Allah (dilerse) kulları dalâlete düşürür" demeyi Allah'ı tenzihle bağdaştıramaması gibi sebeplerle bu mezhepten olduğu ileri sürülmüşse de Mu'tezile'nin kurucularından Amr b. Ubeyd'le "i'tizâlî" görüşlerinden dolayı ilgisini kestiği de kaynaklarda nakledilmektedir. Hasan-ı Basrî ve Atâ b. Ebû Rebâh'tan hadis rivayet etmiş, kendisinden de Vekî', İbnü's-Semmâk ve Dârânî gibi âlimler rivayette bulunmuşlardır. Ancak, hadis münekkitleri onu **metrûk*** bir râvi, rivayet ettiği hadisleri de **münker*** kabul ederler.

BİBLİYOGRAFYA :

Serrâc, *el-Lümaʿ* (nşr. Abdülhalîm Mahmûd—Tâhâ Abdülkādir Server), Kahire 1960; s. 45, 398; Ebû Nuaym, *Ḥilyetü'l-evliyâʾ*, Kahire 1394-99/1974-79 — Beyrut 1387/1967, VI, 155-165; Herevî, *Ṭabaḳātü'ṣ-ṣûfiyye* (nşr. Muhammed Sürûr Mevlâyî), Tahran 1351, s. 130; Gazzâlî, *İḥyâʾ*, Kahire 1939, IV, 386; Attâr, *Teẕkiretü'l-evliyâʾ*, Tahran 1346 hş., s. 304; İbnü'l-Cevzî, *Ṣıfatü'ṣ-ṣafve* (nşr. Mahmûd Fâhûrî—Muhammed Kal'acî), Halep 1969-73, III, 321; İbn Teymiyye, *Câmiʿu'r-resâʾil*, Cidde 1984, II, 238; a.mlf., *Mecmûʿu fetâvâ* (nşr. Abdurrahman b. Muhammed), Riyad 1381-86, XI, 6; Zehebî, *Aʿlâmü'n-nübelâʾ*, VII, 178; Yâfiî, *Ravżü'r-reyâḥîn*, Kahire 1315, s. 23 vd.; İbn Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, Haydarâbâd 1329-31 — Beyrut 1390/1971, IV, 80; Şa'rânî, *eṭ-Ṭabaḳātü'l-kübrâ*, Kahire 1373/1954, I, 46; Münâvî, *el-Kevâkibü'd-dürriyye* (nşr. Mahmûd Hasan Rebî'), Kahire 1357/1938, I, 135; Ma'sûm Ali Şah, *Ṭarâyıḳu'l-ḥaḳâyıḳ*, Tahran 1339 hş., II, 93; Kâmil Mustafa eş-Şeybî, *eṣ-Ṣıla beyne't-taṣavvuf ve't-teşeyyuʿ*, Kahire 1969, I, 304; Yûsuf en-Nebhânî, *Câmiʿu kerâmâti'l-evliyâʾ* (nşr. İbrâhim Atve İvaz), Kahire 1329, I, 137.

 SÜLEYMAN ULUDAĞ